

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Olivier Micol

Bruxelles, 14. travnja 2020.

Načelnik odjela – Europska komisija
Glavna uprava za pravosuđe i zaštitu potrošača
Odjel C.3 – Zaštita podataka
Belgija

Ref.: OUT2020-0028

Poštovani g. Micol,

zahvaljujemo Vam na stupanju u kontakt s Europskim odborom za zaštitu podataka i zatraženim savjetima o nacrtu smjernica za aplikacije kojima se podupire suzbijanje pandemije bolesti COVID-19. Doista, Odbor je nastojao brzo raditi na tom pitanju objavom izvještaja 19. ožujka i namjerava sljedeći tjedan izdati dodatne smjernice o praćenju, znanstvenom istraživanju i radu na daljinu. Neka nacionalna nadzorna tijela sastavljaju smjernice i na nacionalnoj razini kako bi vlade i telekomunikacijske operatore savjetovala o tome kako najbolje poštovati pravila o zaštiti podataka. Odbor pozdravlja inicijativu Komisije za razvoj paneuropskog i koordiniranog pristupa u kojem bi mobilne aplikacije mogle postati jedna od predloženih mjera za osnaživanje pojedinaca u borbi protiv pandemije. U više je navrata izjavio da su provedba načela zaštite podataka i poštovanje temeljnih prava i sloboda ne samo pravna obveza, nego i preduvjet za jačanje djelotvornosti svih inicijativa koje se temelje na podacima, a kojima je cilj borba protiv širenja koronavirusa ili oblikovanje strategija za postupno ukidanje mjera.

Odbor je svjestan da za ovo pitanje nema jedinstvenog rješenja i da je u dostupnim mogućnostima potrebno razmotriti više faktora, uključujući utjecaj na zdravlje pojedinaca. Zbog toga tehnička rješenja treba detaljno analizirati, ovisno o pojedinačnom slučaju. Usto, Odbor smatra da je bitno naglasiti temeljnu potrebu savjetovanja s tijelima za zaštitu podataka kako bi se osigurala zakonita obrada osobnih podataka, uz poštovanje prava pojedinaca i u skladu sa zakonodavstvom o zaštiti podataka.

Razvoj aplikacija trebao bi se odvijati na odgovoran način. Pritom bi putem procjene učinka na zaštitu podataka trebalo evidentirati uvedene mehanizme tehničke i integrirane zaštite, a izvorni bi kod trebalo staviti na raspolaganje javnosti kako bi ga znanstvena zajednica u što većem opsegu mogla analizirati.

U ovoj fazi i na temelju informacija koje je dostavila Komisija, Odbor se jedino može usredotočiti na krajnji cilj predviđenih aplikacija, provjeriti jesu li u skladu s načelima zaštite podataka i mehanizmima za ostvarivanje prava i sloboda stanovništva. Pritom će Komisija moći iskoristiti elemente za daljnje razmatranje i prema potrebi prilagoditi odabrane metode opisane u dokumentu ili istražiti nove tehničke mogućnosti. U svakom slučaju Odbor će dodatno istražiti to pitanje u predstojećim smjernicama.

U ovom odgovoru Odbor se želi posebno dotaći upotrebe aplikacija za praćenje kontakata i funkcije upozorenja jer se na to treba obratiti veća pozornost kako bi se smanjilo zadiranje u privatni život, a ipak omogućila obrada podataka s ciljem zaštite javnog zdravlja.

U slučaju da se te aplikacije pokažu relevantnima za provedbu neke politike javnog zdravlja, mogu biti maksimalno učinkovite jedino ako ih upotrebljava najveći mogući broj stanovnika, u zajedničkoj borbi protiv virusa. Bilo kakva funkcijska heterogenost, nedostatak interoperabilnosti ili čak pojedinačne razlike u upotrebi aplikacije mogu stvoriti negativne vanjske učinke za druge osobe i dovesti do smanjenog sanitarnog učinka. Odbor čvrsto podupire Komisijin prijedlog da upotreba takvih aplikacija bude dobrovoljna, odraz kolektivne odgovornosti. Valja napomenuti da dobrovoljna upotreba ovisi o pojedinačnom povjerenju, što dodatno dokazuje važnost načela zaštite podataka.

Europski odbor za zaštitu podataka napominje da sama činjenica da se praćenje kontakata provodi na dobrovoljnoj osnovi ne znači da javna tijela obrađuju osobne podatke na temelju privole. Kad javna tijela pružaju uslugu na temelju ovlasti koje su im dodijeljene pravom i u skladu s pravnim zahtjevima, čini se da je najrelevantnija pravna osnova za obradu nužnost obavljanja neke zadaće od javnog interesa. Donošenjem nacionalnih zakona kojima se promiče dobrovoljna upotreba aplikacija bez negativnih posljedica za one koji ih ne koriste mogla bi se stvoriti pravna osnova za upotrebu tih aplikacija. Takve zakonodavne intervencije stoga ne bi trebale služiti kao sredstvo nametanja obvezne upotrebe i pojedinci bi trebali moći slobodno instalirati i deinstalirati aplikaciju. Donošenje tih zakona moglo bi se popratiti odgovarajućim komunikacijskim aktivnostima na nacionalnoj razini za promidžbu takvih alata, kao što su informativne kampanje i pomoć maloljetnicima, osobama s invaliditetom, ili manje vještim ili obrazovanim stanovnicima, kako bi se izbjegla raštrkana upotreba ili nejasna slika o razvoju epidemije i potencijalne razlike u bilo kojem aspektu zdravlja. Svaki nedostatak podataka, nastao nepažljivom upotrebom aplikacije ili kvarom baterije uređaja, može ozbiljno ugroziti cjelokupnu javnu korist tih instrumenata.

U aplikacijama za praćenje kontakata ne zahtijeva se praćenje lokacije pojedinačnih korisnika. Cilj im nije pratiti kretanja pojedinaca niti provoditi mjere. Glavna je funkcija tih aplikacija otkriti događaje (kontakt sa zaraženim osobama), koji su samo mogućnost i za većinu korisnika se možda ni ne dogode, posebno u fazi ukidanja mjera. Prikupljanjem podataka o kretanju pojedinaca u kontekstu aplikacija

za praćenje kontakata povrijedilo bi se načelo smanjenja količine podataka te bi se stvorili veliki rizici za sigurnost i privatnost.

Tijela zdravstvene skrbi i znanstvenici u dobrom su položaju da u strogom ispitivanju nužnosti kako je propisano zakonom odrede što čini događaj o kojemu se moraju proslijediti informacije ako se dogodi, zajedno s lokacijom i vremenom, i trebali bi definirati neke od funkcionalnih zahtjeva aplikacije. Drugo pitanje o kojem se raspravlja jest pohrana informacija o takvim događajima. Predviđene su dvije glavne opcije: lokalna pohrana podataka na uređajima pojedinaca ili centralna pohrana. Odbor je mišljenja da oboje mogu biti valjane alternative pod uvjetom da su uspostavljene odgovarajuće sigurnosne mjere i da se voditeljima obrade mogu smatrati različiti subjekti, ovisno o krajnjem cilju aplikacije (npr. voditelj obrade i obrađeni podaci mogu se razlikovati ovisno o tome je li cilj pružiti informacije unutar aplikacije ili primjerice nazvati osobu). U svakom slučaju, Odbor želi naglasiti da je decentralizirano rješenje u većoj mjeri u skladu s načelom smanjenja količine podataka.

Naposljetku, te aplikacije nisu društvene platforme za širenje upozorenja ili stvaranje bilo kakve stigmatizacije. Ustvari bi trebale biti alati koji bi osnažili ljude da daju svoj doprinos. Kako je navedeno u nacrtu smjernica, njihov je jedini cilj pomoći „javnozdravstvenim tijelima da identificiraju osobe koje su bile u kontaktu s osobom zaraženom bolešću COVID-19 i zatraže od njih da se samoizoliraju, brzo ih testiraju te da ih savjetuju o sljedećim koracima, ako je bitno, među ostalim o tome što da učine ako razviju simptome”. Kvaliteta obrađenih podataka pritom je od ključne važnosti. Koraci koje treba poduzeti da se „identificiraju osobe koje su bile u kontaktu s osobom zaraženom bolešću COVID-19” nisu jednostavni. Osobi se obavijesti unutar aplikacije mogu slati na takav način da aplikacija obrađuje samo nasumične pseudonime. Osim toga, trebao bi postojati mehanizam da, kad god se neka osoba proglasi pozitivnom na koronavirus, informacije koje se unesu u aplikaciju budu točne jer to može potaknuti obavijesti drugim ljudima o činjenici da su bili izloženi zarazi. Takav bi se mehanizam mogao, primjerice, temeljiti na jednokratnom kodu koji osoba može skenirati kad dobije rezultate testiranja. Sve pojedinačne kontakte moraju obavljati samo zdravstvena tijela nakon što procijene čvrste podatkovne dokaze, a ne na temelju zaključaka. Usto, Komisija bi trebala pojasniti ulogu „popisa kontakata vlasnika uređaja”, kako je predviđen u Smjernicama.

Algoritmi koji će se koristiti u aplikacijama za praćenje kontakata trebali bi funkcionirati pod strogim nadzorom kvalificiranog osoblja kako bi se ograničilo pojavljivanje lažno pozitivnih i negativnih rezultata, a zadaća davanja savjeta o sljedećim koracima ne bi nikako smjela biti potpuno automatizirana. Preporučljivo je uspostaviti mehanizam za povratne pozive, pri čemu osoba dobije telefonski broj ili kontaktni kanal na kojima od agenta može dobiti više informacija. Isto tako, kako bi se izbjegla stigmatizacija, u te savjete ne bi se smjeli uključivati identifikacijski elementi ni jednog drugog ispitanika, niti bi upotreba aplikacije ili nekog njezina dijela (kao što su kontrolne ploče, konfiguracijske postavke itd.) smjela omogućiti ponovnu identifikaciju drugih osoba, neovisno o tome jesu li zaražene koronavirusom. Odbor preporučuje da se podaci prema kojima se korisnici izravno mogu identificirati ne pohranjuju u uređaju i da se u svakom slučaju izbrišu što je prije moguće.

Odbor snažno podupire i koncept iz preporuka da, čim kriza završi, taj hitni sustav ne bi trebao ostati u upotrebi te bi kao općenito pravilo prikupljene podatke trebalo izbrisati ili anonimizirati.

Naposljetku, Europski odbor za zaštitu podataka i njegovi članovi, zaduženi za savjetovanje i osiguravanje pravilne primjene Opće uredbe o zaštiti podataka i Direktive o e-privatnosti, trebali bi biti potpuno uključeni u cijeli proces razrade i uvođenja tih mjera. Odbor podsjeća da u narednim danima planira objaviti smjernice o alatima za geolokaciju i drugim alatima za praćenje u kontekstu pandemije bolesti COVID-19.

U svakom slučaju, Odbor ostaje na raspolaganju za davanje dodatnih smjernica institucijama EU-a i svim dionicima uključenima u razvoj i upotrebu tih mobilnih aplikacija za borbu protiv bolesti COVID-19.

S poštovanjem

Andrea Jelinek